

EASTERN PARTNERSHIP
Civil Society Forum

Funded by
the European Union

PROGRESUL REGIONAL AL PARTENERIATULUI ESTIC 2023

P r e z e n t a r e a r e z u l t a t e l o r

Autor:

Sergiy Gerasymchuk, Consiliul pentru Politică Externă „Ukrainian Prism”

Coordonatorii naționali:

- Boris Navasardian (Clubul de presă din Erevan, Armenia)
- Nigar Islamli (Centrul pentru Dezvoltare Economică și Socială, Azerbaidjan)
- Mariam Paposhvili (Institutul Georgian pentru Studii Strategice)
- Natalia Stercul (Asociația pentru Politică Externă din Moldova)

Conținutul

INTRODUCERE	4
ARMENIA	5
AZERBAIJAN	9
GEORGIA	13
MOLDOVA	18
UCRAINA	23

INTRODUCERE

Acest document de prezentare include o evaluare concisă, dar cuprinzătoare a punerii în aplicare a Documentului de lucru comun al serviciilor Comisiei (JSWD) Prioritățile Parteneriatului estic (PaE) în Armenia, Azerbaidjan, Georgia, Moldova și Ucraina. Realizată de autori dedicați din fiecare țară, această lucrare servește ca o imagine vitală a progresului regional și a provocărilor întâmpinate în urmărirea obiectivelor comune.

În timpul elaborării acestui document, autorii noștri au colectat și prelucrat cu sârguință datele pertinente. Angajamentul acestora este evident, chiar și în cazurile în care accesul la informații în timp real a fost dificil în 2023 (cum ar fi în cazul Armeniei), fiind efectuată o analiză aprofundată a principalelor tendințe observate în 2022. Această abordare adaptivă asigură o evaluare robustă, promovând o înțelegere nuanțată a dinamicii în curs de desfășurare în cadrul fiecărei națiuni.

Este esențial de remarcat faptul că acest document se abține în mod intenționat de la prezentarea concluziilor și recomandărilor definitive. În schimb, el stabilește scena discuțiilor de colaborare de la Bruxelles, unde perspectivele și constatările conținute în prezentul document vor servi drept catalizator pentru deliberări în cunoștință de cauză.

Pe măsură ce ne angajăm în această cercetare a colaborării regionale, pasul următor este explorarea narațiunilor exprimate de autori. Narațiunile lor încapsulează nu numai principalele realizări și repere, dar, de asemenea, scot în evidență provocările întâmpinate pe calea realizării priorităților JSWD EaP. Acest efort de colaborare deschide calea pentru un dialog mai bogat, unul care să urmărească prosperitatea comună, cooperarea consolidată și un parteneriat estic mai rezilient.

Vă invităm să explorați esența acestui document, să absorbiți narațiunile prezentate și să contribuiți activ la discuțiile viitoare. Împreună, modelăm viitorul cooperării regionale, depunând eforturi pentru un Parteneriat Estic mai interconectat și mai prosper.

1. Împreună pentru economii reziliente, durabile și integrate

1.1. Prioritatea de cooperare economică

În 2022, cooperarea economică a rămas esențială pentru relațiile Armenia-UE. Accentul pus de UE pe consolidarea economiei Armeniei este evident în inițiativele emblematice și în creșterea semnificativă a comerțului.

1.2. Dinamica comerțului

În ciuda provocărilor, cum ar fi invazia rusă în Ucraina, comerțul Armenia-UE a înflorit, crescând cu 43,8 %. UE a devenit al doilea partener comercial al Armeniei, cu o cotă de 16,2 %. Atât importurile, cât și exporturile au înregistrat creșteri substanțiale.

1.3. Peisajul investițiilor

Deși UE este principala sursă de investiții străine directe (62,5 %), punerea în aplicare de către Armenia a Planului economic și de investiții a fost modestă. În 2022 au fost aprobate doar 195,7 milioane EUR pentru proiecte, ceea ce indică necesitatea unei implementări mai eficiente.

1.4. Întârzieri în implementare

Au avut loc întârzieri semnificative în punerea în aplicare a planului, inițiative majore precum Resilient Syunik Team Europe și proiectul rutier Sisian-Kajaran fiind lansate în 2023 din cauza întârzierilor înregistrate de partea armeană.

1.5. Creștere economică

Armenia a înregistrat cea mai rapidă creștere economică din ultimii 15 ani, ajungând la 12,6 % în 2022. PIB-ul, de 18,5 miliarde EUR, reprezintă un nivel istoric ridicat, permițând planificarea reducerii datoriei externe la mai puțin de 50 % din PIB în 2024.

1.6. Succesul sectorului bancar

Sectorul bancar a înregistrat o creștere remarcabilă, activele, portofoliile de credite și depozitele crescând semnificativ în 2022. Băncile armene au jucat un rol esențial în formarea peisajului economic.

1.7. Inițiative guvernamentale

Inițiativele guvernamentale, cum ar fi Programul de modernizare economică și privilegiile vamale pentru proiectele de investiții, au contribuit la creșterea întreprinderilor. Aceste programe au sprijinit companiile, ceea ce a dus la creșterea productivității.

1.8. Integrarea cu piețele de capital din UE

Achiziția unui pachet de 65% la Bursa de Valori din Armenia de către Bursa de Valori din Varșovia în 2022 promite o integrare sporită între piețele de capital armene și europene, consolidând cooperarea economică.

2. Împreună pentru instituții responsabile, statul de drept și securitate

În același timp, deși Armenia a înregistrat progrese notabile în ceea ce privește drepturile politice, libertățile civile, statul de drept și inițiativele anticorupție în urma Revoluției de catifea din 2018, provocările au persistat în 2022. În domeniul consolidării democratice și al dezvoltării instituționale, Armenia s-a confruntat cu obstacole sub conducerea partidului politic de guvernământ condus de prim-ministrul Nikol Pashinyan. Scorurile Armeniei au scăzut în doi din cei trei indici cheie: Statutul global al libertății/Freedom House, Indicele de percepție a corupției/Transparency International și Indexul mondial al libertății presei/Reporters without Borders.

Astfel cum se indică în raportul Freedom House din 2023 privind libertatea în lume, Armenia și-a menținut statutul de țară parțial liberă, obținând 54 din 100 de puncte posibile în 2023, în scădere cu un punct față de anul precedent (55). Din 15 țări post-sovietice, doar trei state baltice (plus Moldova cu 62 de puncte și Georgia cu 58 de puncte) s-au clasat înaintea Armeniei în ceea ce privește libertatea presei.

O altă organizație internațională, Human Rights Watch, a evidențiat preocupările din Raportul său mondial 2023, care acoperă evoluțiile din 2022. Raportul a menționat cazuri de ingerință a autorităților în libertatea de întrunire în timpul protestelor de-a lungul anului, inclusiv utilizarea disproporționată a forței în timpul protestelor opoziției din mai și iunie. În august, poliția din Erevan a reținut pentru scurt timp aproximativ 20 de persoane care protestau împotriva invaziei Rusiei în Ucraina.

Pentru a răspunde acestor preocupări și a promova drepturile omului, Armenia și Uniunea Europeană au instituit dialogul UE-Armenia privind drepturile omului în decembrie 2009. În cadrul celui de al 12-lea dialog din noiembrie 2022, participanții au recunoscut evoluțiile pozitive de la ultimul dialog privind drepturile omului din martie 2021. Cu toate acestea, aceștia au convenit, de asemenea, că situația drepturilor omului în Armenia ar putea fi în continuare îmbunătățită. UE s-a angajat să continue asistența financiară și tehnică în domenii-cheie ale drepturilor omului.

Contrar afirmațiilor guvernului armean potrivit cărora lupta împotriva corupției este vitală pentru securitatea națională și dezvoltarea instituțională, indicele de percepție a corupției la nivel internațional pentru 2022 a arătat declinul Armeniei pe locul 63 din 180 de țări, pierzând cinci poziții față de anul precedent.

Într-un pas semnificativ către consolidarea drepturilor cetățenilor, Armenia a ratificat Statutul de la Roma și a acceptat competența Curții Penale Internaționale (CPI). Acest proces, inițiat în 2022, s-a încheiat în octombrie 2023, în conformitate cu articolul 6 din CEPA, care vizează consolidarea cooperării în promovarea păcii și a justiției internaționale.

Un domeniu cu un relativ progres pentru Armenia în 2022 a fost libertatea de exprimare, după cum indică Indexul mondial al libertății presei pentru 2023 realizat de Reporters without Borders. Armenia s-a clasat pe locul 49 din 180 de țări, o îmbunătățire față de poziția 51 în Indicele 2022. Acest lucru a plasat Armenia în fruntea tuturor vecinilor săi, doar cele trei state baltice și Moldova având un clasament mai bun în rândul fostelor republici sovietice.

3. Împreună pentru reziliența la mediu și la schimbările climatice:

Între timp, în domeniul rezilienței la mediu și la schimbările climatice, Armenia și Uniunea Europeană au colaborat în cadrul inițiativei „Erevanul verde” (Flagship 5). Această inițiativă a inclus un împrumut substanțial de 20 de milioane EUR și un grant în valoare de 5 milioane EUR acordat companiei Yerevan Bus pentru achiziționarea de noi autobuze cu gaz natural comprimat în decembrie 2021. În același timp, centrala nucleară Metsamor (NPP) a apărut ca o preocupare esențială pentru mediu în relațiile Armenia-UE.

Centrala nucleară Metsamor, care găzduiește două reactoare (VVER 440), fiecare cu o capacitate de 407,5 MW, a fost un punct focal încă de la prima funcționare a reactorului în 1976. După o pauză precedată de cutremurul catastrofal din 1988, ambele reactoare au fost redeschise în 1995, generând aproximativ 40 % din energia electrică a Armeniei. În timp ce Uniunea Europeană a identificat VVER 440 din epoca sovietică ca fiind cele mai puțin fiabile dintre reactoarele din Europa de Est și din fosta Uniune Sovietică, Agenția Internațională pentru Energie Atomică (AIEA) a considerat centralele nucleare Metsamor sigure și capabile să funcționeze dincolo de durata de viață proiectată.

Deși Acordul de parteneriat cuprinzător și consolidat (CEPA), eficace în 2021, solicită închiderea în condiții de siguranță a centralei nucleare de la Metsamor și dezvoltarea capacității de înlocuire, eforturile de modernizare ale guvernului armean din 2022 au prelungit perioada de funcționare a celui de al doilea reactor până în 2031. În consecință, a fost eliberată o nouă licență de funcționare pentru uzină.

În cadrul reuniunii Comitetului de parteneriat UE-Armenia din aprilie 2022, s-a ajuns la un acord pentru a monitoriza punerea în aplicare a Planului național de acțiune al Armeniei privind securitatea nucleară. Ca parte a procesului de testare la stres sprijinit de UE, această monitorizare a urmărit să asigure funcționarea în condiții de siguranță a centralei nucleare Metsamor. În special, guvernul armean se află în prezent în negocieri pentru o nouă centrală nucleară, luând în considerare opțiunile din SUA, Coreea de Sud și Rusia.

În contextul acestor eforturi, Armenia a atins o etapă semnificativă în materie de mediu în 2022, prin adoptarea unui nou Cod al apei și a unor legi conexe, care gestionează resursele de apă ale țării. În plus, modernizarea clădirilor eficiente din punct de vedere energetic a devenit un obiectiv în cooperarea Armenia-UE, având ca rezultat modernizarea termică a 59 de clădiri în 2022, realizând economii de energie în cel puțin 50 % în apartamente.

4. Împreună pentru o transformare digitală rezilientă:

În domeniul transformării digitale reziliente, Armenia și Uniunea Europeană au colaborat în cadrul CEPA, în special în capitolul 8. În același timp, Planul economic și de investiții, prezentat în 2021 pentru Armenia, a subliniat o inițiativă emblematică (Flagship 3) axată pe transformarea digitală, inovare, știință și tehnologie. Coordonate de biroul viceprim-ministrului Mher Grigoryan, eforturile au cuprins atât CEPA, cât și Planul economic și de investiții.

Pe parcursul anului 2022, guvernul armean, alături de Banca Centrală RA, a lansat o inițiativă comună de actualizare a obiectivelor strategice de digitalizare. Înființarea Consiliului de gestionare a sistemelor informatice și a Agenției pentru Sisteme Informatice, împreună cu introducerea standardelor și cerințelor de identificare electronică, au oferit sprijin pentru această inițiativă. Primul satelit spațial al Armeniei, ArmSat-1, a fost lansat pe 25 mai 2022, de la Cape Canaveral, marcând un pas semnificativ în progresul digital și tehnologic.

Sectorul tehnologiei informației și telecomunicațiilor din Armenia a înregistrat o creștere

remarcabilă a cifrei de afaceri cu 65 % față de anul trecut, ajungând la 1,239 miliarde EUR în 2022. Cu un total de 3.385 de companii IT și 20,617 de angajați care au activat în Armenia în aceeași perioadă, sectorul a demonstrat o creștere substanțială.

În cursul anului 2022, tehnologiile publice de comunicații mobile, inclusiv 2G, 3G și 4G+ (LTE Advanced), au obținut acoperire în toate localitățile din Armenia. În plus, acoperirea tehnologiei 4G+ a atins 91 % (911 de localități) în 2022. Lansarea rețelei 5G din Armenia a început în 2023, începând cu capitala Erevan. Simultan, serviciile de tehnologie prin cablu și internet în bandă largă au devenit disponibile în 628 de localități din Armenia (62,7 %) în 2022. Recunoscând angajamentul Armeniei față de libertatea digitală, raportul Freedom House on the Net 2023 a clasat Armenia printre țările libere pe baza datelor din 2022.

5. Împreună pentru societăți reziliente, echitabile și favorabile incluziunii:

În același timp, Armenia a acordat prioritate dezvoltării resurselor umane în 2022. După o pauză de peste șase ani, Adunarea Națională a adoptat „Programul de Stat pentru Dezvoltarea Educației al Republicii Armenia până în 2030 în același an.

În domeniul finanțării pentru știință, Armenia a înregistrat o creștere substanțială de 50,5 % în 2022 față de anul precedent, ajungând la 64,7 milioane EUR.

În plus, în 2022, guvernul armean a elaborat și a aprobat un concept cuprinzător de asigurări de sănătate, care urmează să fie pus în aplicare în 2023. Implementarea treptată a programului a inclus acoperirea pentru cetățenii care primesc tratament medical din bugetul statului și participanții la programul voluntar în 2024. Ulterior, pensionarii vor fi asigurați în 2025, cu un plan de extindere a acoperirii tuturor până în 2027 și ulterior.

Pe fondul acestor evoluții, integrarea armenilor strămutați forțat din Nagorno- Karabah în Armenia a rămas o provocare serioasă. Declanșată de războiul de 44 de zile cu Azerbaidjanul, peste 20,000 de armeni și-au părăsit locuințele și s-au mutat în Armenia în toamna anului 2020. Această provocare s-a intensificat în septembrie 2023, când alți 100,000 de armeni au fost strămutați în câteva zile.

Recunoscând gravitatea situației, Uniunea Europeană și-a majorat pachetul de sprijin la peste 12 milioane EUR la sfârșitul lunii octombrie 2023, oferind ajutor umanitar armenilor strămutați forțat din Nagorno-Karabah.

1. Împreună pentru economii reziliente, durabile și integrate

1.1. Comerț și integrare economică

În 2022, Azerbaidjanul a înregistrat o creștere economică robustă de 4,6 %, propulsată în principal de sectoarele non-energetice. Cu toate acestea, creșterea a fost însoțită de o sporire notabilă a inflației, ajungând la 13,8 %. Privind în perspectivă până în 2023, așteptările indică o încetinire a creșterii economice la 2,2 %, influențată de o contracție în sectorul energetic.

Între timp, dinamica schimburilor comerciale cu Europa în 2022 a relevat o valoare semnificativă a importurilor de 60.015.263 milioane USD, reprezentând 41,2 % din totalul importurilor. Relația comercială a fost caracterizată de importul de produse agricole și de construcții, în timp ce exporturile către Europa au fost dominate de combustibili, fructe proaspete și produse pentru construcții.

1.2. Investiții și acces la finanțare

Punând accentul pe investiții, UE sprijină în mod activ întreprinderile mici și mijlocii (IMM-uri) din Azerbaidjan, contribuind cu 102.58 milioane EUR la diverse proiecte. Pe de altă parte, investițiile străine directe (ISD) în țară s-au ridicat la 3 miliarde de dolari în prima jumătate a anului 2023, marcând o scădere de 7,5 %. În special, sunt în curs de desfășurare negocieri despre acordul privind spațiul aerian comun.

1.3. Interconectivitate sporită a transporturilor

În același timp, rolul strategic al Azerbaidjanului ca centru de conectivitate între Europa și Asia a fost accentuat. Înființarea Agenției de Stat Maritime și Portuare subliniază angajamentul națiunii de a îmbunătăți managementul transportului maritim. În plus, discuțiile în curs cu privire la acordul privind spațiul aerian comun semnifică angajamentul țării față de îmbunătățirea legăturilor de transport.

1.4. Investiții în oameni și în societăți bazate pe cunoaștere

În domeniul planificării economice, Azerbaidjanul și UE au înființat un grup de lucru la nivel înalt în 2022, cu scopul de a supraveghea punerea în aplicare a Planului de investiții economice al UE. Acest plan, cu o investiție specifică de până la 2 miliarde EUR, nu numai că sprijină programul Parteneriatului estic, ci și se aliniază la politica UE „Global Gateway”, punând accentul pe legăturile globale fiabile și durabile pentru infrastructura energetică, de transport și digitală.

2. Împreună pentru instituții responsabile, statul de drept și securitate

2.1. Reforma judiciară

Azerbaidjanul, asigurând cea de-a cincea poziție în Indicele democrației și buneii guvernante din 2021, s-a confruntat cu o scădere a indicelui democrației la 134 în 2022. Pe fondul provocărilor, UE a răspuns prin finanțarea de proiecte care sprijină organizațiile societății civile (OSC) în timpul pandemiei de COVID-19. Cu toate acestea, punerea în aplicare a planului național de acțiune pentru perioada 2020-2022 a fost lentă, ceea ce generează preocupări cu privire la spațiul operațional pentru organizațiile societății civile.

2.2. Administrație publică responsabilă, transparentă și eficientă

În același timp, reformele în curs vizează punerea în aplicare a agendei de dezvoltare a funcției publice pentru perioada 2019-2025. Cu toate acestea, persistă provocări în dezvoltarea autonomiei locale, după cum subliniază observațiile Consiliului Europei cu ocazia celei de a treia sale vizite de monitorizare în Azerbaidjan.

2.3. Combaterea fraudei, a corupției și a criminalității economice

Axându-se pe corupție, Azerbaidjanul a arătat o îmbunătățire modestă a indicelui de percepție a corupției din 2021, clasându-se pe locul 128 din 180 de națiuni. Cu toate acestea, în Indicele de Percepție a Corupției din 2022, scorul țării de 23 puncte a plasat-o la un nivel inferior, pe locul 157. Parteneriatul pentru buna guvernare al Consiliului Europei/Uniunii Europene include un proiect dedicat combaterii corupției din Azerbaidjan.

2.4. Combaterea criminalității organizate și consolidarea securității

În același timp, programul Parteneriat pentru Bună Guvernare cuprinde un proiect special conceput pentru prevenirea și combaterea criminalității economice în Azerbaidjan. Aliniat la obiectivele UE, la obiectivul de dezvoltare durabilă nr. 16 al ONU și la Planul de acțiune al Consiliului Europei pentru Azerbaidjan pentru perioada 2022-2025, acest proiect introduce modificări instituționale menite să consolideze capacitățile autorităților azere de combatere a corupției, a spălării banilor și a finanțării terorismului.

3. Împreună pentru reziliența la mediu și la schimbările climatice:

3.1. Beneficii pentru sănătatea și bunăstarea oamenilor

În domeniul inițiativelor de mediu, Azerbaidjanul a obținut un împrumut de 12,5 milioane EUR în 2022 prin intermediul Parteneriatului pentru eficiență energetică și mediu pentru Europa de Est. Această finanțare a fost direcționată către îmbunătățirea sistemului de iluminat stradal din Ganja City, cu scopul de a economisi energie electrică, de a reduce emisiile de CO₂ și de a optimiza costurile operaționale și de întreținere. Aceste eforturi contribuie nu numai la durabilitatea mediului, ci și la sănătatea și siguranța publică.

3.2. Economia circulară, neutralitatea climatică și creșterea ecologică

În același timp, având în vedere vulnerabilitatea Azerbaidjanului la schimbările climatice, planurile strategice includ armonizarea mediului ecologic cu creșterea economică. Acest lucru implică mobilizarea surselor regenerabile și alternative de energie pentru a răspunde în mod

eficace nevoilor de energie. Sunt în curs de desfășurare eforturi de sprijinire a tehnologiilor ecologice, de reducere a impactului producției de ciment asupra mediului și de aliniere la obiectivul Pactului verde european de neutralitate a emisiilor de dioxid de carbon până în 2050.

3.3. Baza activelor naturale ale biodiversității și economiei

În special, angajamentul Azerbaidjanului față de politicile de mediu a fost recunoscut în cadrul reuniunii Comisiei Economice pentru Europa a ONU, în cadrul căreia în 2022 au fost discutate și acceptate recomandările Comitetului pentru politica de mediu intitulat „Raportul de prezentare generală a activității de mediu” pentru Azerbaidjan.

3.4. Consolidarea securității energetice și a securității nucleare

Având în vedere contribuția Azerbaidjanului la emisiile globale de gaze cu efect de seră, se depun eforturi pentru a aborda emisiile din energie și agricultură. Un acord de parteneriat strategic, semnat cu Georgia, România și Ungaria, include planuri de construire a unui pod energetic și a unui cablu de alimentare submarin pentru transportul energiei electrice verzi din Azerbaidjan în Europa.

3.5. Accelerarea tranziției către o mobilitate sustenabilă și inteligentă

În vederea unei mobilități durabile și inteligente, Azerbaidjanul colaborează cu Țările de Jos pentru soluții inovatoare. Strategia națională pentru dezvoltarea societății informaționale și planul de acțiune au vizat poziționarea Azerbaidjanului ca centru TIC, promovând stiluri de viață durabile. Națiunea aspiră, de asemenea, să promoveze conceptul de sate și orașe inteligente, învățând din modelul olandez de orașe durabile. Inițiativele de mediu, inclusiv îmbunătățirea benzilor pentru biciclete și pietonalizarea, se aliniază eforturilor globale de reducere a emisiilor de CO₂.

4. Împreună pentru o transformare digitală rezilientă:

4.1. Infrastructura digitală

Programele din cadrul inițiativei UE4Digital se aliază standardelor UE pentru a consolida agenda de reformă digitală a Azerbaidjanului. Cu accent pe creșterea economică, crearea de locuri de muncă și îmbunătățirea calității vieții, EU4Digital urmărește să îmbunătățească eficiența instituțiilor publice și să promoveze diversificarea economică. Digitalizarea serviciilor publice și centralizarea serviciilor electronice sunt esențiale pentru dezvoltarea economiei digitale a Azerbaidjanului, cu planuri de creștere a conectivității la internet până în 2024. Finanțarea de către UE a Mecanismului de asistență tehnică rapidă din Azerbaidjan (AZTAF) și un împrumut de 50 de milioane USD pentru infrastructura de conectivitate în bandă largă semnifică eforturile de colaborare în ceea ce privește dezvoltarea inteligentă a satelor și conectarea digitală.

4.2. Guvernarea electronică

Azerbaidjanul, în angajamentul său față de digitalizare, a semnat memorandumuri de înțelegere (MOU) cu națiuni precum Turcia, Belarus, Estonia, Marea Britanie și Irlanda de Nord. Aceste memorandumuri de înțelegere subliniază angajamentul Azerbaidjanului de a promova infrastructura și procesele digitale, de a promova creșterea e-guvernării și de a promova digitalizarea la nivel național.

4.3. Economia digitală și inovarea

În domeniul economiei digitale, Azerbaidjanul este martorul unei creșteri treptate a comerțului electronic, propulsat de sistemele de plăți interne precum GoldenPay și sistemul de semnătură electronică „Asan Imza”. În ciuda preferinței pentru plățile în numerar în rândul azerilor, eforturile de creștere a vânzărilor online sunt evidente, în special prin intermediul unor portaluri precum AzExport.az. Această platformă nu numai că facilitează vânzările

internaționale, dar se conectează și cu portaluri de vânzări globale semnificative, prezentând produse azere și oferind opțiuni de plată sigure.

5. Împreună pentru societăți reziliente, echitabile și favorabile incluziunii:

5.1. Societatea civilă și participarea tinerilor

Uniunea Europeană (UE) și Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD) au lansat în comun un proiect pe trei ani în 2021, injectând trei milioane de euro pentru a sprijini societatea civilă modernă, inovatoare și durabilă din Azerbaidjan. Axată pe inovarea socială, dezvoltarea locală și elaborarea politicilor, această inițiativă finanțată de UE urmărește să împuternicească organizațiile societății civile (OSC) să participe activ la stimularea schimbării. Se preconizează că proiectul, finanțat integral de UE, va derula până în 2023.

5.2. Mass-media independentă și informații bazate pe fapte

Proiectul EU4 Independent Media, finanțat de UE, sprijină jurnalismul de investigație în Armenia, Azerbaidjan, Belarus, Georgia, Moldova și Ucraina. Cu un plafon bugetar de 100,000 EUR, proiectul își propune să abordeze chestiuni presante, cum ar fi corupția, criminalitatea financiară, siguranța publică, securitatea, democrația, drepturile omului, mediul, schimbările climatice și asistența medicală. Organizațiile media, organizațiile non-profit dedicate libertății presei și firmele independente de producție de conținut din aceste țări partenere sunt eligibile pentru asistență.

5.3. Democrație

Acțiunea UE în Azerbaidjan acordă prioritate promovării și apărării libertăților fundamentale și a drepturilor omului. Printre principalele domenii de interes se numără consolidarea statului de drept și a instituțiilor democratice, promovarea unei atmosfere favorabile societății civile și încurajarea libertății de exprimare. UE sprijină în mod activ eforturile de instituire a unui sistem juridic autonom, just și eficace, de combatere a corupției și de eliminare a obstacolelor juridice care împiedică organizațiile societății civile.

5.4. Protecția drepturilor omului și promovarea egalității de gen

Inițiativa Parteneriatului estic a UE se axează pe egalitatea de gen, esențială pentru creșterea democratică și viața personală. Colaborarea cu Azerbaidjanul implică capacitarea femeilor din sectorul de afaceri, asigurarea accesului la educație de calitate și promovarea justiției sociale. Printre realizări se numără acordarea de împrumuturi întreprinderilor conduse de femei, adoptarea de legi împotriva abuzului domestic și a discriminării și oferirea de oportunități de schimb Erasmus+. Programul „EU4GE”, finanțat de UE, își propune să combată stereotipurile de gen și violența, emancipând adolescenții pentru egalitatea de gen.

5.5. Reziliența în materie de sănătate

Azerbaidjanul prezintă rezultatele inițiativei „Solidaritate pentru sănătate”, finanțată de UE, desfășurată în parteneriat cu Organizația Mondială a Sănătății (OMS) începând cu 2020. Această inițiativă contribuie la dezvoltarea capacităților pe termen lung pentru a aborda potențialele pandemii. Valabilitatea priorităților parteneriatului, prelungită până în 2024, subliniază sănătatea publică, astfel cum se subliniază în legislația Consiliului de cooperare UE-Azerbaidjan.

1. Împreună pentru economii reziliente, durabile și integrate:

1.1. Comerț și integrare economică

În pofida scăderii activității de producție, Georgia a înregistrat o creștere economică robustă de 7,3 % în primele patru luni ale anului 2023, determinată în principal de sectorul serviciilor. Cu toate acestea, Banca Mondială anticipează o moderare a creșterii la 4,4 % în 2023, influențată de decelerarea anticipată în rândul partenerilor comerciali. Cu toate acestea, se preconizează că țara va menține o creștere stabilă de aproximativ 5 % pe termen mediu.

Relațiile comerciale ale Georgiei cu Uniunea Europeană (UE) au suferit schimbări notabile. În prima jumătate a anului 2023, exporturile către UE au scăzut cu 8 % față de anul precedent. Această scădere este atribuită în mare măsură exporturilor reduse de minereuri de cupru și de fructe cu coajă lemnoasă. Cu toate acestea, există o creștere a exporturilor de produse agricole, în special în sectorul vitivinicol, cu 129 % de la începutul Acordului de Liber Schimb cu UE în 2014.

Se preconizează că inflația anticipată, care va atinge aproape 12 % în 2022, va scădea la 6 % în 2023 și la 4 % în anul următor. Investițiile sunt în creștere, estimându-se că vor crește cu 5,5 % în 2023, reflectând sporirea încrederii în rândul întreprinderilor. Cu toate acestea, preocupările legate de deficitul de cont curent și de o potențială scădere a transferurilor de bani ar putea avea un impact asupra cursului de schimb.

În septembrie 2023, Banca Națională a Georgiei (NBG) s-a confruntat cu o criză atunci când a refuzat să pună în aplicare sancțiunile SUA împotriva unui cetățean georgian pe nume Otar Partskhaladze, ceea ce a dus la demisia a trei viceguvernatori și la amenințarea stabilității economice a țării.

1.2. Investiții și acces la finanțare

În domeniul dezvoltării economice și a întreprinderilor, se înregistrează progrese notabile în ceea ce privește punerea în aplicare a strategiilor pentru întreprinderile mici și mijlocii (IMM-uri). Cu toate acestea, anumiți indicatori de performanță nu au fost respectați pe deplin, în mare parte din cauza întârzierilor în adoptarea legislației critice în anii precedenți.

Peisajul opțiunilor de finanțare ale Georgiei pentru întreprinderile nou-înființate se află încă în stadii incipiente, granturile guvernamentale jucând un rol crucial. Pe măsură ce întreprinderile nou-înființate progresează, există o nevoie tot mai mare de tranziție către finanțarea prin capitaluri proprii, deși implicarea investitorilor rămâne limitată. Ecosistemul de start-up-uri tehnologice evoluează, dar există loc pentru creștere, rafinament și adaptare pentru a-și atinge întregul potențial.

În 2023, clasamentul Georgiei în Raportul privind diferențele de gen al Forumului Economic Mondial s-a situat la 76 din 153 de țări, reflectând o ușoară scădere. UE, în colaborare cu

Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BERD) și Suedia facilitează accesul la finanțare nouă pentru microîntreprinderi și întreprinderile mici și mijlocii (IMM-uri) conduse de femei din Georgia.

1.3. Interconectivitate sporită a transporturilor

Georgia a adoptat Planul de siguranță a aviației pentru perioada 2022-2024, subliniind abordările strategice ale managementului siguranței aviației. UE încurajează ferm Georgia să se alinieze la sancțiunile impuse Rusiei, în special în ceea ce privește ridicarea interdicției de călătorie cu avionul între cele două țări. Ministerul Economiei a elaborat un plan de acțiune 2024-2025 pentru siguranța rutieră națională, cu scopul de a reduce decesele și vătămările cauzate de accidente rutiere. Georgia a inițiat o campanie națională de siguranță rutieră, „Drumuri mai bune și mai sigure pentru Georgia”, cu sprijinul UE și al Băncii Europene de Investiții (BEI).

1.4. Investiții în oameni și societăți bazate pe cunoaștere

Legea învățământului superior din Georgia este structurată pentru a proteja trei libertăți educaționale esențiale. În ciuda eforturilor substanțiale de reformă, provocările împiedică realizarea deplină a acestor obiective. Uniunea Europeană sprijină creșterea capacității de inserție profesională a tinerilor georgieni prin programul „Dezvoltarea competențelor și corelarea nevoilor pieței muncii” (Skills4Jobs), care arată progrese în reformele pieței forței de muncă.

Acest progres este evident prin creșterea plasamentelor de locuri de muncă facilitate de Agenția Serviciilor Sociale, împreună cu creșterea finanțării de stat și înscrierea studenților. Cu toate acestea, au existat întârzieri în elaborarea unei metodologii de monitorizare a locurilor de muncă vacante la nivel local, ceea ce a condus la o plată parțială a fondurilor alocate.

2. Împreună pentru instituții responsabile, statul de drept și securitate

2.1. Reforma judiciară

Sistemul judiciar din Georgia s-a confruntat cu critici pe scară largă, în special în ceea ce privește egalitatea de tratament în temeiul legii și urmărirea penală motivată politic. În ciuda rezervelor organizațiilor societății civile naționale cu privire la noua strategie de reformă a sistemului judiciar, planul introdus de Parlament nu a reușit să abordeze chestiuni fundamentale. Corupția existentă și influența clanurilor au fost expuse de Departamentul de Stat al SUA, ceea ce a dus la sancțiuni împotriva a patru judecători eminenți. Numirile controversate în funcții judiciare importante au rămas în continuare un motiv de îngrijorare. Partidul Georgian Dream a prezentat Comisiei de la Veneția un proiect de lege privind reforma judiciară, dar s-a remarcat faptul că legea propusă nu prevede o revizuire cuprinzătoare a sistemului judiciar.

2.2. Administrație publică responsabilă, transparentă și eficientă

Guvernul georgian a aprobat documente strategice pentru reforma administrației publice, subliniind colaborarea cu Uniunea Europeană. Printre obiectivele acestei inițiative de reformă se numără stabilirea unei abordări „orientate spre rezultate”, consolidarea sectorului serviciilor publice, îmbunătățirea responsabilității guvernului și raționalizarea furnizării de servicii. Un studiu comandat de UE și PNUD în cadrul Programului de vecinătate al Uniunii Europene pentru agricultură și dezvoltare rurală (ENPARD) a identificat lacune în furnizarea de servicii publice sectorului privat. Georgia a înregistrat progrese în ceea ce privește furnizarea de servicii fiscale în format digital, concentrându-se pe simplificarea serviciilor contribuabililor prin soluții digitale și tehnologice.

2.3. Combaterea fraudei, a corupției și a criminalității economice

Corupția reprezintă o provocare semnificativă în Georgia, cu o prevalență notabilă a activităților de corupție la scară medie și la scară largă. Indicele de percepție a corupției din 2022 al Transparency International evidențiază impactul influenței politice asupra sectoarelor de stat și de afaceri din Georgia, indicând capturarea de către stat. Înființarea Biroului anticorupție a fost o prioritate parțial îndeplinită, dar există preocupări cu privire la responsabilitatea democratică și independența acestuia. Georgia se confruntă cu provocări în ceea ce privește combaterea corupției la nivel înalt și consolidarea anchetelor privind corupția în cadrul unei singure agenții.

2.4. Combaterea criminalității organizate și consolidarea securității

UE se așteaptă la intensificarea eforturilor guvernului georgian de combatere a criminalității organizate și de instituire a unor mecanisme de tragere la răspundere și de supraveghere în cadrul organelor statului. Comitetul pentru apărare și securitate al Parlamentului a adoptat un document cuprinzător cu pași și orientări specifice. Discuțiile privind modificarea normelor parlamentare pentru a aborda provocările legate de responsabilitatea și supravegherea agențiilor de aplicare a legii nu au avut încă loc. S-au înregistrat progrese în ceea ce privește legile privind egalitatea de gen, amendamentele aprobate de parlament și compensațiile acordate victimelor violenței domestice. Sunt în curs de desfășurare eforturi de aliniere a definiției violenței la standardele prezentate în Convenția de la Istanbul. În special, aceste modificări propuse se bucură de sprijin din partea partidelor de opoziție și a organizațiilor societății civile.

3. Împreună pentru reziliența la mediu și la schimbările climatice

3.1. Beneficii pentru sănătatea și bunăstarea oamenilor

Georgia participă activ la eforturile globale de combatere a schimbărilor climatice, concentrându-se pe reducerea emisiilor prin reciclare îmbunătățită, gestionarea deșeurilor, gestionarea îmbunătățită a pădurilor și promovarea turismului ecologic. Guvernul a aprobat un plan cuprinzător pentru gestionarea calității aerului în Zona Centrală, subliniind Rustavi, Marneuli și Bolnisi. Cel de-al patrulea Program național de acțiune pentru mediu (PANE-4) prezintă prioritățile pentru perioada 2022-2026, abordând resursele de apă, aerul atmosferic, solul, deșeurile, resursele forestiere, biodiversitatea și multe altele. Persistă provocări în ceea ce privește îndeplinirea obligațiilor de aderare la UE, atingerea nivelurilor de poluare dorite și adoptarea automobilelor electrice și hibride.

3.2. Economia circulară, neutralitatea climatică și creșterea ecologică

Georgia a identificat 14 sectoare cu potențial circular, care funcționează la 1,3 % circularitate, prezentând un decalaj de 98,7 %. Există loc de îmbunătățire, cu potențialul de a atinge 6,6 % circularitate în 5 până la 10 ani. Țara a aprobat Strategia de dezvoltare pe termen lung cu emisii scăzute de dioxid de carbon 2050 (Lt-LEDS) la 24 aprilie 2023, aliniindu-se la Acordul de la Paris. Lt-LEDS servește ca un plan cuprinzător pentru o creștere economică durabilă, cu emisii scăzute, în diferite sectoare.

3.3. Biodiversitatea și activele naturale ale economiei

Comitetul pentru protecția mediului și resurselor naturale a aprobat Planul de acțiune pentru 2023, concentrându-se pe conservarea mediului, conservarea și dezvoltarea rezilientă la schimbările climatice. Parteneriatele internaționale, precum suportul BERD de 19 milioane EUR pentru gestionarea deșeurilor în regiunea Adjara, demonstrează angajamentul Georgiei. Pașii notabili în proiectele privind energia din surse regenerabile, sprijinite de ajutor financiar

și de eforturi legislative, marchează progrese semnificative în ceea ce privește dezvoltarea energetică și gestionarea resurselor de apă.

3.4. Consolidarea securității energetice și a securității nucleare

Proiectul de cablu submarin din Marea Neagră, care vizează exportul de energie regenerabilă către UE, câștigă sprijin politic, dar ridică preocupări din cauza apropierii rutei sale de zona de conflict din Crimeea. Acest lucru evidențiază problemele geopolitice și de securitate care necesită o analiză atentă.

3.5. Accelerarea tranziției către o mobilitate sustenabilă și inteligentă

Locuitorii din Tbilisi se confruntă cu provocări în transportul public, calitatea aerului și congestiunea traficului, determinând activismul urban. Primăria răspunde prin revizuirea practicilor de planificare urbană, transformarea flotei publice de autobuze, îmbunătățirea liniilor de metrou și introducerea unui sistem unificat de carduri. Există în continuare provocări, cum ar fi lipsa unei infrastructuri de încărcare cu energie electrică larg răspândită, subliniind necesitatea unor soluții de mobilitate durabile și inteligente.

4. Împreună pentru o transformare digitală rezilientă

4.1. Infrastructura digitală

Proiectul în curs de desfășurare Log-in Georgia, realizat împreună cu Banca Mondială, își propune să pună în aplicare strategia națională (2020-2025), concentrându-se pe extinderea accesului la internet în bandă largă și pe crearea unui coridor digital care să conecteze Europa și Asia. Sectorul TIC din Georgia a înregistrat o creștere semnificativă în 2022, cu o rată de creștere a PIB-ului real de 49,9 %, ceea ce a condus la creșterea ocupării forței de muncă și a cererii. În ciuda progreselor impresionante în ceea ce privește conectivitatea TIC și accesibilitatea din punct de vedere financiar, există loc pentru îmbunătățirea competențelor TIC pentru a realiza „conectivitatea digitală universală și semnificativă” până în 2030.

4.2. Guvernarea electronică

Sistemele electronice de vot au fost utilizate în Gori, Kaspi și Gurjaani în timpul alegerilor interimare din 2023, marcând un pas înainte în modernizarea procedurilor electorale din Georgia. Planurile anticipate vizează votul electronic în proporție de 90 % în timpul alegerilor parlamentare din 2024. Cu toate acestea, persistă îngrijorări cu privire la credibilitatea noului sistem, determinând inițiative în curs de desfășurare pentru a spori gradul de sensibilizare a publicului și a asigura integrarea efectivă a tehnologiilor electronice în cadrul electoral.

4.3. Economia digitală și inovarea

Industria comerțului electronic din Georgia s-a extins semnificativ, depășind 1.300 de milioane GEL în 2022, reflectând o creștere de 82 %. Cu toate acestea, întreprinderile naționale reprezintă o parte relativ mică din volumul total al tranzacțiilor în comparație cu achizițiile transfrontaliere, indicând prevalența site-urilor web străine pentru anumite produse și servicii. Această dinamică subliniază necesitatea continuării eforturilor de sporire a accesibilității și competitivității pieței locale.

5. Împreună pentru societăți reziliente, echitabile și incluzive

5.1. Societatea civilă și participarea tinerilor

În ciuda sprijinului public puternic pentru aderarea la UE și NATO, partidul de guvernământ s-a confruntat cu critici pentru ignorarea remarcilor din partea partenerilor occidentali, ceea ce ar putea submina standardele democratice. Un studiu din 2023 relevă o participare politică scăzută raportată în rândul tinerilor, cu preocupări legate de reprezentarea în politica națională. În timp ce majoritatea consideră că interesele lor sunt slab reprezentate, puțini își exprimă interesul de a-și asuma un rol politic.

5.2. Mass-media independentă și informații bazate pe fapte

Ratingul media independent al Georgiei a scăzut de la 3,50 la 3,25 într-un an, semnalând o deteriorare a libertății și independenței mass-mediei. Tendințele includ intensificarea hărțuirii și a violenței împotriva jurnaliștilor, polarizarea peisajului mass-mediei, accesul restricționat la informațiile publice și răspândirea dezinformării. Eforturile de abordare a provocărilor s-au confruntat cu reacții negative, subliniind peisajul complex al libertății mass-mediei din Georgia.

5.3. Democrație

Provocările persistente împiedică progresul democratic al Georgiei și integrarea în UE, inclusiv aspecte legate de autonomia judiciară, libertatea mass-mediei, mediul electoral, selectivitatea justiției și guvernanta informală. Guvernarea locală se confruntă cu corupția, dezechilibrele de putere și acuzațiile de presiune politică, complicând procesul decizional eficient. În pofida unor reforme, evaluarea intermediară indică faptul că doar trei dintre cele 12 priorități de reformă ale UE au fost îndeplinite, subliniind necesitatea unor progrese substanțiale.

5.4. Protecția drepturilor omului și promovarea egalității de gen

Evaluarea Consiliului Europei relevă îngrijorarea cu privire la discriminarea față de comunitatea LGBT+ și față de minoritățile religioase. Un proiect de lege care propune un registru pentru „agenții de influență străină” se confruntă cu critici internaționale pentru posibila limitare a libertăților fundamentale. Anunțul partidului de guvernământ privind intenția de a retrage aceste legi este precedată de proteste publice și condamnări pe scară largă.

5.5. Reziliența în materie de sănătate

În ciuda creșterii cheltuielilor pentru sănătatea publică în Georgia, rata plăților directe rămâne relativ ridicată, situându-se la 51 %, comparativ cu cea a UE de 16 %. Guvernul își propune să reducă acest procent la 30 % până în 2030, sporind accesibilitatea pentru a se alinia la standardele internaționale. Această inițiativă abordează decalajul în ceea ce privește cheltuielile cu asistența medicală și semnifică angajamentul Georgiei de a-și îmbunătăți sistemul de sănătate.

MOLDOVA

1. *Împreună pentru economii reziliente, durabile și integrate*

1.1. Comerț și integrare economică

Economia Moldovei se confruntă cu provocări ca urmare a invadării Ucrainei de către Rusia și a inflației. Până în T1 2023, scăderea puterii de cumpărare a condus la o contracție de 2,3 % a PIB-ului. Acest lucru a fost alimentat de o scădere cu 4,7 % a consumului privat din cauza prețurilor ridicate. Repopularea a avut un impact pozitiv, dar investițiile au scăzut, posibil ca urmare a unei abordări monetare favorabile și a creșterii riscurilor. Agricultură, folosind o forță de muncă semnificativă, s-a luptat cu seceta și costurile de producție. Moldova și-a consolidat legăturile economice prin finalizarea acordurilor comerciale cu Asociația Europeană a Liberului Schimb, subliniind importanța UE ca partener, reprezentând 52 % din totalul comerțului exterior.

1.2. Investiții și acces la finanțare

În anul curent, Moldova se angajează într-un dialog politic cu FMI și UE pentru a spori reziliența sectorului financiar. Aceasta implică armonizarea reglementărilor cu standardele UE și asigurarea transparenței și a reformelor în materie de guvernare corporativă. Investițiile directe totale au crescut cu 6,8 % în primul semestru al anului 2023, cu contribuții substanțiale din partea investitorilor din UE. S-au observat investiții semnificative în sectoare precum activitățile financiare, comerțul cu ridicata/cu amănuntul, industria prelucrătoare și informarea/comunicarea.

1.3. Interconectivitate sporită a transporturilor

Moldova continuă reconstrucția infrastructurii, ghidată de Strategia de mobilitate pentru 2023-2030. Acest lucru se aliniază Strategiei Naționale de Dezvoltare „Moldova Europeană 2030”. Alăturarea la Mecanismul pentru Interconectarea Europei (MIE) poziționează Republica Moldova să acceseze 26 miliarde EUR pentru proiecte de infrastructură, îmbunătățind conectivitatea cu vecinii UE. Investițiile, inclusiv podul peste Prut de 16 milioane EUR în cadrul proiectului din Ungheni, consolidează culoarele de solidaritate UE-Ucraina în contextul blocadei Rusiei. În același timp, Moldova abordează conexiunile feroviare cu UE și România.

1.4. Investiții în oameni și în societăți bazate pe cunoaștere

Centrele digitale educaționale din Moldova, o inițiativă vitală, beneficiază de peste 300,000 de persoane, inclusiv tineri moldoveni și refugiați ucraineni. Între timp, proiectul „Educație pentru Democrație”, care se desfășoară în perioada 2023-2026, consolidează sistemul educațional din Moldova. În ultimii cinci ani, EU4Youth a avut un impact pozitiv asupra a peste 1.800 de tineri moldoveni, oferind oportunități de învățare și asistență financiară.

2. Împreună pentru instituții responsabile, statul de drept și securitate

2.1. Reforma judiciară

Reforma justiției este un angajament crucial pentru aderarea Republicii Moldova la UE. Comisia Europeană a identificat nouă recomandări, prima fiind reforma sistemului judiciar. În ciuda progreselor înregistrate, persistă întârzieri în sectorul justiției. Printre realizările din 2023 se numără consolidarea Inspecției Judiciare și a Răspunderii Disciplinare prin Legea nr. 5/2023, fuzionarea organismelor pentru selecția judecătorilor și evaluarea performanței, precum și reforme în cadrul Institutului Național de Justiție (INJ). Modificările legislative vizează urmărirea penală, verificarea prealabilă (Legea nr. 26/2022) și evaluările candidaților. Cu toate acestea, persistă întârzieri în examinarea căilor de atac și eventualele deficiențe ale procesului de reformă.

2.2. Administrație publică responsabilă, transparentă și eficientă

Pentru a asigura o administrație publică transparentă și eficientă, Moldova a creat noi poziții și mecanisme de sprijin pentru aderarea la UE. Au fost aprobate creșteri salariale pentru unii funcționari publici, dar persistă disparități între autoritățile centrale și cele locale. Au fost adoptate Strategia pentru reforma administrației publice (2023-2030) și legislația de sprijinire a amalgamării voluntare. Printre progresele remarcabile se numără inițiativele legislative, consolidarea unității politice, restructurarea Cancelariei de Stat și un mecanism de sprijin pentru aderarea la UE. Cu toate acestea, provocările includ riscurile de migrație a personalului și întârzierile în centrele de servicii unice și în programul de delimitare.

2.3. Combaterea fraudei, a corupției și a criminalității economice

Combaterea corupției și a „deoligarhizării” sunt esențiale pentru aderarea la UE. Progresele includ modificări ale Codului de procedură penală, dar continuă dezbaterile privind colaborarea dintre Centrul Național Anticorupție (CNA) și Procuratura Anticorupție (PA). Au fost adoptate noul mecanism pentru anchetele penale în absența și o lege privind avertizorii de integritate. Un plan de deoligarhizare vizează prevenirea utilizării abuzive a instituțiilor statului.

Provocările implică întârzieri de implementare, dezbateri privind competențele și numirea unui nou Procuror General.

2.4. Combaterea criminalității organizate și consolidarea securității

Lupta împotriva criminalității organizate, cel de-al 5-lea angajament de aderare la UE, a înregistrat progrese în ceea ce privește adoptarea Programului național de recuperare a activelor. Au fost adoptate modificări legislative aliniate la standardele Grupului de Acțiune Financiară Internațională (GAFI). În domeniul afacerilor interne, Strategia pentru dezvoltare (2022-2030) ghidează creșterea durabilă și funcțională. Cooperarea cu entitățile UE și Programul național pentru măsuri de protecție antiteroristă (2022-2026) consolidează securitatea, dar provocările actuale includ aspecte legate de conformitate și riscuri potențiale pentru infrastructura critică.

3. Rezistența la mediu și la schimbările climatice

3.1. Beneficii pentru sănătatea și bunăstarea oamenilor

Asocierea Republicii Moldova la programul „EU4Health” oferă acces la finanțare pentru îmbunătățirea sistemului de sănătate. În acest context, se pune accentul pe transformarea

digitală, prevenirea bolilor (în special cancerul) și consolidarea forței de muncă din domeniul sănătății. În plus, există o colaborare cu UNICEF și Ministerul Culturii pentru a promova drepturile copiilor, coeziunea socială și o cultură a păcii.

Programul național de adaptare la schimbările climatice până în 2030 și planul său de acțiune au fost aprobate de Guvernul Republicii Moldova la 30 august 2023. Programul a fost elaborat cu sprijinul proiectului PNUD Moldova „Promovarea planificării naționale de adaptare la schimbările climatice a Republicii Moldova”, finanțat de Fondul Verde pentru Climă.

3.2. . Economia circulară, neutralitatea climatică și creșterea ecologică

Moldova subliniază o economie verde/circulară ca fiind un angajament reflectat în documentele strategice. În același timp, participarea la EU4Environment asigură utilizarea durabilă a capitalului natural și sprijinirea creșterii ecologice. Printre domeniile specifice de sprijin se numără ecologizarea parcurilor industriale, promovarea producției mai ecologice și promovarea transportului durabil.

Acțiunea Uniunii Europene EU4Environment își propune să asiste cele șase țări partenere, inclusiv Republica Moldova, în asigurarea utilizării durabile a capitalului natural, îmbunătățirea calității mediului și a bunăstării populației prin sprijinirea acțiunilor orientate spre mediu, demonstrarea și deschiderea oportunităților de creștere ecologică și stabilirea unor mecanisme pentru o mai bună gestionare a riscurilor și a impactului asupra mediului.

3.3. Biodiversitatea și activele naturale ale economiei

Pădurile din Moldova contribuie semnificativ la diversitatea biologică și la economie. Cu toate acestea, există provocări, inclusiv exploatarea excesivă și exploatarea forestieră neautorizată. În același timp, implementarea Programului Național de Extindere și Reabilitare a Pădurilor se concentrează pe conservare și dezvoltare durabilă. În plus, prioritățile sectorului apei se aliniază obiectivelor UE, subliniind importanța rezultatelor Conferinței ONU privind apa din 2023.

Guvernul Republicii Moldova intenționează să actualizeze prevederile privind răspunderea poluatorilor mediului în legislația sa de mediu, luând în considerare cele mai bune practici internaționale.

3.4. . Consolidarea securității energetice și a siguranței nucleare

Moldova urmărește o mai mare securitate energetică prin surse regenerabile și măsuri de eficiență. Aceasta implică înființarea Ministerului Energiei, supravegherea securității energetice, a eficienței și a tranziției. Obiectivul este de a crea un sector energetic sigur, durabil și competitiv, cu scopul final de decarbonizare a economiei. În plus, se pune accentul pe diversificarea surselor de energie electrică și pe eforturile continue de atenuare a riscurilor în infrastructura energetică.

3.5. Accelerarea tranziției către o mobilitate sustenabilă și inteligentă

Printre prioritățile strategice se numără gestionarea deșeurilor și mobilitatea durabilă. Au fost implementate inițiative precum satul SMART din Văleni, cu un arbore solar pentru energie regenerabilă. Între timp, o finanțare semnificativă din partea UE sprijină proiecte de mobilitate durabilă și inteligentă, contribuind la Pactul verde european. Se observă, de asemenea, progrese în domeniul transportului electric, inclusiv în ceea ce privește producția primului autobuz electric din Republica Moldova și îmbunătățirea infrastructurii rutiere în Ungheni.

Comisia Europeană accelerează trecerea la o mobilitate sustenabilă și inteligentă în cadrul rețelei TEN-T cu granturi în valoare de 6,2 miliarde EUR. Mecanismul Conectarea Europei (MIE) continuă să contribuie la realizarea Pactului verde european, cu un sprijin financiar suplimentar de 6,2 miliarde EUR pentru 107 noi proiecte privind rețeaua transeuropeană de transport. În ansamblu, 82 % din această finanțare se referă la infrastructura de transport care contribuie la obiectivele climatice, în conformitate cu angajamentele Uniunii.

4. Împreună pentru o transformare digitală rezilientă

4.1. Infrastructura digitală

În 2020, Moldova a atins 98 % acoperire 4G pe teritoriul său. În special, 58,8 din 100 de locuitori au un abonament la internet mobil, iar 17,8 din 100 au un abonament la internet fix. Costurile abonamentelor la internet în Moldova sunt relativ accesibile, situându-se sub media europeană. Deși infrastructura mobilă este robustă, accesul la banda largă de mare viteză în gospodăria rămâne dificil, în special în regiunile insuficient deservite.

4.2. Guvernarea electronică

În septembrie 2023 s-a aprobat Strategia de transformare digitală (2023-2030), care prevede un viitor complet digital. Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării își propune să digitalizeze toate serviciile publice într-un interval de timp scurt. În prezent, 44 % din serviciile publice online pentru antreprenori și 34 % pentru cetățeni sunt disponibile. În noiembrie 2023, guvernul a aprobat Sistemul de informații „e-Monitoring”, o platformă digitală care îmbunătățește viteza schimbului de date, monitorizarea în timp real a angajamentelor asumate cu UE și angajamentele naționale. Trecerea de la procesarea manuală a documentelor la digitalizarea extinsă promite o eficiență sporită în punerea în aplicare a politicilor publice.

4.3. Economia digitală și inovarea

Printre provocările din economia digitală se numără lipsa mecanismelor de finanțare pentru întreprinderile nou-înființate în domeniul IT, soluțiile locale insuficiente și concentrarea pe externalizarea serviciilor de către companiile IT locale. Comerțul electronic se confruntă cu obstacole din cauza lacunelor de reglementare, în special în ceea ce privește plățile online și logistica. Moldova rămâne în urma standardelor europene în materie de inovare, comerțul electronic confruntându-se cu obstacole, inclusiv dispoziții de reglementare învechite și aspecte legate de prelucrare a datelor cu caracter personal și identificarea de la distanță a utilizatorilor de servicii.

Programul național de dezvoltare a mass-mediei (2023-2026) și planul său de acțiune, care vizează consolidarea rolului mass-mediei în asigurarea dreptului la informare și construirea unei societăți democratice.

5. Împreună pentru societăți reziliente, echitabile și incluzive

5.1. Societatea civilă și participarea tinerilor

Îmbunătățirea cooperării cu organizațiile societății civile (OSC) și sporirea implicării acestora în procesul decizional la toate nivelurile este o recomandare esențială a Comisiei Europene. Au fost întreprinse mai multe acțiuni în acest sens, subliniind importanța participării organizațiilor societății civile la consultările publice și menținând o agendă parlamentară transparentă. În 2023, Guvernul a aprobat Programul de dezvoltare a organizațiilor societății civile (2024-2027), cu scopul de a consolida mecanismele de cooperare stat-OSC, de a stabili platforme de comunicare și coordonare, de a diversifica sursele de finanțare și de a crește capacitățile sectorului asociativ. În ciuda acestor eforturi, participarea tinerilor la procesele politice și sociale rămâne scăzută, în special în procesele electorale. Autoritățile au adoptat Strategia de dezvoltare a sectorului tineretului „Tineretul 2030” pentru a aborda deficiențele, axându-se pe structurile asociative, grupurile de inițiativă ale tinerilor și consolidarea participării civice și sociale.

Printre inițiativele notabile se numără înființarea unui Centru de Tineret în satul Dezghingea de către tinerii din Găgăuzia, susținut de UE prin proiectul EU4Accountability. Acest centru, un efort de colaborare între organizațiile societății civile și autoritățile publice locale, oferă un

spațiu pentru oportunități educaționale, recreative și culturale, cu scopul de a sprijini dezvoltarea holistică a tinerilor locali.

5.2. Mass-media independentă și informații bazate pe fapte

Moldova a înregistrat progrese în domeniul libertății mass-mediei, situându-se pe locul 28 din 180 de țări în clasamentul „Reporters without Borders” 2023, în creștere față de locul 40 în anul precedent. În ciuda acestei îmbunătățiri, provocările persistă în peisajul mass-media, marcate de concentrarea proprietății, lipsa transparenței financiare și polarizarea între taberele pro-occidentale și cele pro-ruse. Dezinformarea, în special din partea mass-mediei în limba rusă, reprezintă o amenințare gravă, acoperind subiecte precum criza energetică, agresiunea militară a Rusiei împotriva Ucrainei, drepturile minorităților, problemele LGBTQ+, valorile religioase, campaniile electorale și afacerile externe.

Pentru a combate dezinformarea, în iulie 2023 a fost înființat Centrul pentru comunicare strategică și combaterea dezinformării. Acest centru coordonează și pune în aplicare comunicarea strategică, elaborează măsuri pentru securitatea spațiului informațional și sporește reziliența populației la campaniile de dezinformare. În plus, Parlamentul a aprobat Programul național de dezvoltare a mass-mediei (2023-2026) și planul său de acțiune la 7 iulie 2023. Aceste documente vizează consolidarea rolului mass-mediei în asigurarea dreptului la informare și în construirea unei societăți democratice.

5.3. Democrație

În ciuda eforturilor de îndeplinire a standardelor UE, Moldova se confruntă cu provocări în domeniul justiției, corupției, statului de drept, mediului electoral și libertății mass-mediei. Clasificată ca având „un regim hibrid”, Moldova și-a îmbunătățit scorul democrației în 2023, reflectând progresul în guvernarea democratică. Cu toate acestea, provocările persistă, ceea ce duce la un rating „parțial liber”, cu 62 de puncte în Global Freedom Score.

5.4. Protecția drepturilor omului și promovarea egalității de gen

Printre realizările semnificative în materie de protecție a drepturilor omului se numără ratificarea Convenției de la Istanbul și consolidarea capacităților Ombudsmanului. Au fost aprobate programe pentru egalitatea de gen (2023-2027) și prevenirea violenței împotriva femeilor (2023-2027). Cu toate acestea, persistă discriminarea, în special împotriva minorităților, a persoanelor cu dizabilități, a persoanelor LGBTIQ+ și a romilor. Republica Moldova se clasează pe locul 19 în Raportul global privind diferențele de gen din 2023, dar se confruntă cu provocări în ceea ce privește disparitatea veniturilor, reprezentarea gender în politică și percepțiile publice asupra rolurilor de gen.

5.5. Reziliența în materie de sănătate

Sectorul sănătății din Republica Moldova include 21 de instituții finanțate de la bugetul public, cu peste 14 milioane de lei alocate pentru fondurile obligatorii de asigurări de sănătate în 2023. Strategia națională „Sănătate 2030”, aprobată în iunie 2023, prezintă prioritățile pentru o transformare cuprinzătoare a sistemului de sănătate. Asocierii Republicii Moldova la programul „EU4Health” își propune să consolideze sistemul de sănătate, să îmbunătățească pregătirea pentru situații de urgență, să prevină bolile și să contribuie la transformarea digitală. Bugetul „EU4Health” de 5,3 miliarde EUR acoperă perioada 2021-2027, permițând accesul Republicii Moldova la finanțare în condiții de egalitate cu țările UE. Acordul permite autorităților din domeniul sănătății din Republica Moldova să participe la acțiuni comune în domenii specifice de sănătate din cadrul rețelei UE.

1. Împreună pentru economii reziliente, durabile și integrate

1.1. Comerț și integrare economică

Redresarea economică a Ucrainei în 2023, puternic influențată de agresiunea Rusiei în 2022, indică o creștere de 4 % față de anul precedent. Cu toate acestea, aceasta rămâne cu o cincime mai mică decât nivelurile din 2021. Între timp, inflația a încetinit semnificativ la 7 % în septembrie 2023, permițând Băncii Naționale a Ucrainei să își reducă rata de politică monetară de la 25 % la 16 % până în octombrie 2023. O modificare esențială a soldului contului curent, care se preconizează că va atinge un deficit de 6 % până la sfârșitul anului, este marcată de modificări ale dinamicii schimburilor comerciale și de creșterea dependenței de granturi, în special din partea SUA. În același timp, integrarea economică cu UE s-a aprofundat, reprezentând o parte semnificativă din comerțul total al Ucrainei, reflectând o tendință mai largă de aliniere la măsurile UE.

1.2. Investiții și acces la finanțare

UE joacă un rol central în sprijinirea redresării economice a Ucrainei. Începând din noiembrie 2023, UE a furnizat 16 miliarde USD, acoperind 47 % din totalul finanțării internaționale primite. Aceasta este o creștere notabilă față de 2022, când UE și statele sale membre au contribuit cu 36 % din finanțarea totală. Recunoscând importanța reformelor structurale și a luptei împotriva corupției, UE a propus instituirea mecanismului pentru Ucraina în iunie 2023. Acest mecanism urmărește să asigure o finanțare previzibilă pentru nevoile bugetare pe termen scurt ale Ucrainei și pentru reconstrucția pe termen mediu (2024-2027), în valoare totală de 50 de miliarde EUR. În paralel, UE și-a menținut accentul pe proiectele legate de IMM-uri prin intermediul EU4Business, alocând 246 de milioane EUR pentru 42 de proiecte din Ucraina, punând accentul pe accesul la finanțare, la serviciile de dezvoltare a întreprinderilor și la îmbunătățirea mediului de afaceri. Aceste eforturi se aliniază recomandărilor Comisiei Europene pentru negocierile de aderare.

1.3. Interconectivitate sporită a transporturilor

Importanța conectivității transporturilor a crescut brusc din cauza agresiunii la scară largă a Rusiei, având ca rezultat închiderea spațiului aerian pentru aviația civică și transportul terestru limitat, viabil doar cu UE și Moldova. În mai 2022, UE a introdus inițiativa privind culoarele de solidaritate, care vizează în principal facilitarea exporturilor de alimente din Ucraina în timpul blocadei porturilor maritime. Această inițiativă, care abordează atât măsurile pe termen scurt, cât și pe termen mediu, a înregistrat unele realizări. Cu toate acestea, au apărut conflicte, în special cu Polonia, deoarece nemulțumirea în rândul transportatorilor polonezi a condus la intenția lor de a bloca punctele de trecere rutieră cu Ucraina, subliniind provocările legate de punerea în aplicare a acordurilor de transport. În același timp, Ucraina și UE au explorat rute alternative pentru exporturi.

1.4. Investiții în oameni și în societăți bazate pe cunoaștere

Aspectul umanitar al relațiilor dintre Ucraina și UE este marcat de mobilitatea personală, aproximativ 4,1 milioane de refugiați ucraineni fiind înregistrați în UE în cadrul sistemului de protecție temporară. Recunoscând conflictul în curs, Consiliul UE a prelungit durata protecției temporare până în martie 2025, acordând persoanelor strămutate drepturi la muncă, educație și asistență medicală. Între timp, Ucraina a participat activ la programe precum ERASMUS+ și EU4Skills, adaptate pentru a aborda provocările reprezentate de agresiunea Rusiei. Aceste programe au suferit modificări pentru a asigura flexibilitate și măsuri excepționale pentru proiectele de mobilitate academică, demonstrând un angajament de menținere a legăturilor educaționale și culturale pe fondul adversității.

2. Împreună pentru instituții responsabile, statul de drept și securitate

2.1. Reforma judiciară

În conformitate cu cerințele UE și ale Comisiei de la Venetia legate de reforma judiciară, au fost oferite recomandări suplimentare, în primul rând cu privire la procesul de apel pentru deciziile AEG, la 27 iulie 2023. Dispozițiile privind selecția competitivă a judecătorilor Curții Constituționale au fost acceptate în a doua lectură, iar legea a intrat în vigoare la 20 august 2023. În ciuda acestor progrese, persistă provocări legate de formarea în curs a comisiei de selecție a judecătorilor și potențiale amenințări la adresa politizării procesului, ridicând îngrijorări cu privire la numirea judecătorilor cu integritate îndoielnică în fața Curții Constituționale.

2.2. Administrație publică responsabilă, transparentă și eficientă

Înființarea a 17 direcții politice în cadrul ministerelor și angajarea de posturi de sprijin pentru reforme pentru a remedia aceste deficiențe și a oferi asistență tehnică pentru punerea în aplicare a reformelor cruciale rămân neterminate. La sfârșitul anului 2022, mai puțin de 750 de posturi de sprijin pentru reforme au fost ocupate din cele 3000 de posturi planificate, iar această tendință descendentă a continuat până în 2023.

Nu există criterii formale stabilite sau proceduri coerente pentru supravegherea executării politicilor și legilor. Monitorizarea planului de acțiune pe termen mediu și a planului de acțiune anual de către Secretariatul Cabinetului de Miniștri se desfășoară în principal ad hoc.

2.3. Combaterea fraudei, a corupției și a criminalității economice

Liderii NABU și SAPO au fost desemnați prin competiții transparente, câștigând recunoaștere din partea Grupului de state împotriva corupției (GRECO) pentru progresul substanțial al Ucrainei în eforturile anticorupție. Ca răspuns la influența societății civile și a aliaților occidentali, a fost reinstaurată declarația electronică obligatorie a funcționarilor, oprită inițial după 24 februarie 2022. În plus, Ucraina a introdus Programul de stat anticorupție pentru 2023-2025, aprobat oficial în martie 2023, cu o întârziere de două luni.

2.4. Combaterea criminalității organizate și consolidarea securității

Ucraina a instituit un cadru strategic și instituțional specific pentru combaterea criminalității organizate, împreună cu o colaborare internațională solidă, în special prin intensificarea operațiunilor comune cu statele membre ale UE. Sunt în curs de desfășurare inițiative pentru a aborda provocări precum traficul ilegal de arme de foc, traficul de persoane și criminalitatea informatică. A fost inițiată introducerea sistemului de gestionare electronică a cauzelor în lanțul justiției penale, completată de adoptarea unei strategii naționale de recuperare a activelor. Aceste eforturi semnifică o abordare cuprinzătoare pentru combaterea diferitelor fațete ale criminalității organizate.

3. Reziliența la mediu și la schimbările climatice

3.1. Beneficii pentru sănătatea și bunăstarea oamenilor

Impactul agresiunii armate a Rusiei împotriva Ucrainei se extinde dincolo de conflictele directe pentru a afecta mediul și, prin urmare, sănătatea și bunăstarea populației. Printre principalele preocupări se numără poluarea, accesul limitat la apa potabilă și contaminarea aerului și a solului cu substanțe periculoase. Distrugerea HPP Kakhovska a intensificat provocarea de a furniza apă potabilă sigură. Ca răspuns, Ucraina a inițiat crearea Registrului național al emisiilor și transferului de poluanți și a urmărit legislația privind poluarea industrială. În același timp, țara a adoptat Legea privind canalizarea și tratarea apelor uzate în ianuarie 2023, concentrându-se pe îmbunătățirea serviciilor de drenare și pe reducerea la minimum a impactului negativ al apelor uzate asupra mediului. Provocările persistă în colectarea statisticilor de mediu, restricțiile impuse de legea marțială limitând accesul la anumite date.

3.2. Economia circulară, neutralitatea climatică și creșterea ecologică

Consecințele agresiunii Rusiei asupra mediului nu se limitează la problemele locale, ci se extind la impactul global asupra climei. Emisiile de gaze cu efect de seră în timpul războiului, estimate la 120 de milioane de tone de echivalent CO₂, subliniază gravitatea situației. În ciuda acestor provocări, Ucraina își menține angajamentul față de governanța în domeniul climei. Printre inițiative se numără pregătirile pentru următoarea conferință a părților la Acordul de la Paris, înființarea unui Birou pentru climă la Kiev și elaborarea unui plan de punere în aplicare a contribuției actualizate stabilite la nivel național. Strategia energetică a Ucrainei, adoptată recent, stabilește obiective ambițioase pentru neutralitatea climatică în sectorul energetic până în 2050. Țara este, de asemenea, implicată activ în reforma gestionării deșeurilor și își planifică recuperarea postbelică, cu accent pe tranziția verde, astfel cum se subliniază în Planul privind Ucraina din cadrul instrumentului financiar propus „Ukrainian Facility”.

3.3. Biodiversitatea și activele naturale ale economiei

Acțiunile militare au avut un impact fără precedent asupra biodiversității, rezervațiilor naturale și corpurilor de apă din Ucraina. Marea Neagră a suferit pagube considerabile. Sunt în curs de desfășurare eforturi de evaluare și abordare a încălcărilor normelor de mediu, prin crearea Grupului de lucru internațional privind consecințele războiului asupra mediului. Impactul asupra pescuitului este recunoscut, ceea ce duce la aprobarea Strategiei pentru dezvoltarea industriei piscicole. În plus, Forumul internațional "United for Justice. United for Nature" a subliniat necesitatea unui instrument standardizat de evaluare a daunelor aduse mediului la nivel global.

3.4. Consolidarea securității energetice și a siguranței nucleare

În urma bombardamentelor rusești, Ucraina a lucrat activ la restaurarea infrastructurii energetice critice. Distrugerea HPP Kakhovska și ocuparea continuă a centralei nucleare Zaporojia au determinat adoptarea unor legi care promovează eficiența energetică și dezvoltarea energiei din surse regenerabile. Parteneriatele cu UE, cum ar fi Memorandumul privind parteneriatul strategic în domeniul biometanului, hidrogenului și gazelor sintetice, demonstrează un angajament comun față de o tranziție verde. Inițiative precum Fondul de Stat pentru Decarbonizare și Transformare Eficientă Energetică vizează finanțarea programelor de eficiență energetică. Accentul pus pe eficiența energetică se extinde asupra reconstruirii locuințelor deteriorate și a clădirilor publice, aliniindu-se la obiectivul mai larg al dezvoltării durabile.

3.5. Accelerarea tranziției către o mobilitate sustenabilă și inteligentă

Agresiunea Rusiei a avut un impact semnificativ asupra infrastructurii de transport, ceea ce a dus la schimbări în modurile de transport și la schimbări în infrastructura corespunzătoare. Închiderea spațiului aerian și atacurile specifice asupra elementelor sistemului de transport au determinat crearea unor linii de solidaritate pentru transportul produselor agricole, cu sprijinul UE. Ca răspuns, Ucraina a adoptat Planul de acțiune pentru punerea în aplicare a Strategiei

naționale pentru crearea unui spațiu fără bariere, subliniind standardele de accesibilitate pentru transport și infrastructură. Luarea în considerare a mobilității inteligente și durabile este văzută din ce în ce mai mult la nivel de oraș, deși provocările persistă, deoarece unele orașe optează pentru soluții dăunătoare mediului, în ciuda mișcării generale către standardele UE.

4. Împreună pentru o transformare digitală rezilientă

4.1. Infrastructura digitală

Au fost puse în aplicare măsuri imediate în Ucraina pentru a sprijini reziliența telecomunicațiilor în condiții de război. Printre aceste măsuri s-a numărat lansarea serviciilor naționale de roaming în rândul celor trei operatori de telefonie mobilă, evitându-se necesitatea modificării cartelelor SIM sau a tarifelor. Acordul cu statele membre ale UE a permis aplicarea tarifelor naționale ucrainene pentru comunicațiile mobile ale ucrainenilor cu reședința în țările UE, în locul tarifelor de roaming obișnuite. Guvernul ucrainean a accelerat procesele juridice, în special prin adoptarea Legii nr. 2078-IX, prin simplificarea alocării terenurilor pentru stațiile de bază, atât în timpul legii marțiale, cât și în timpul reconstrucției postbelice. În plus, Legea nr. 7487 a anulat aprobările redundante pentru restabilirea comunicațiilor post-de-ocupare.

4.2. Guvernarea electronică

Un proiect semnificativ finanțat de Uniunea Europeană, „Transformarea digitală pentru Ucraina” (DT4UA), a fost lansat la sfârșitul anului 2022, cu un buget de 17,4 milioane EUR. Proiectul DT4UA, condus de Academia estonă de e-guvernare în colaborare cu Ministerul Transformării Digitale din Ucraina și alte părți interesate, se concentrează pe patru domenii prioritare. Pentru a simplifica interacțiunile electronice pentru afaceri cu partenerii europeni, a fost adoptată Legea nr. 2801, care aliniază Ucraina la normele pieței unice digitale a UE. Progresele înregistrate în ceea ce privește recunoașterea serviciilor de încredere calificată ale UE și testarea nodului eIDAS demonstrează progresele Ucrainei în ceea ce privește identificarea electronică și punerea în aplicare a serviciilor electronice.

4.3. Economia digitală și inovarea

În 2023, Facilitatea digitală a UE faza II a inițiat un nou pilot eCustoms între autoritățile vamale de stat din Ucraina și Autoritatea Vamală Română. Acest proiect-pilot s-a axat pe mecanismele de schimb de date între administrațiile vamale limitrofe, utilizând schimbul electronic sistematic de date (SEED). Ulterior, au fost lansate noi activități pilot eCustoms, cu o cooperare trilaterală între autoritățile vamale participante din Ucraina, Moldova și România. Acest efort trilateral vizează consolidarea schimburilor de date vamale și introducerea unor procese avansate de gestionare a riscurilor vamale.

4.4. Reziliența cibernetică – Securitate cibernetică

Importanța consolidării rezilienței în transformarea digitală a Ucrainei pentru a face față amenințărilor hibride și atacurilor cibernetice rusești a fost recunoscută de UE. Această recunoaștere a condus la consolidarea cooperării în materie de securitate cibernetică evidențiată în cadrul celui de al 24-lea summit UE-Ucraina din februarie 2023. În urma acestui fapt, Cabinetul de Miniștri al Ucrainei a adoptat o rezoluție care definește procedura de securitate cibernetică a țării pentru a răspunde incidentelor cibernetice. Această procedură cuprinde etape precum pregătirea, detectarea și analiza, izolarea, eliminarea și recuperarea eficacității măsurilor de răspuns.

5. Împreună pentru societăți reziliente, echitabile și incluzive

5.1. Societatea civilă și participarea tinerilor

Ucraina a elaborat diverse documente strategice pentru a consolida implicarea societății civile, cum ar fi Strategia națională 2021-2026 de promovare a dezvoltării societății civile (septembrie 2021), Strategia națională fără bariere și Strategia națională privind drepturile omului. În ciuda provocărilor ridicate de războiul de agresiune al Rusiei și de impunerea legii marțiale, punerea în aplicare a acestor documente a persistat. În plus, în februarie 2023, planul de acțiune pentru punerea în aplicare a Strategiei naționale a societății civile până în 2024 a fost aprobat oficial. Politica de tineret a Ucrainei este ghidată de legea privind principiile de bază ale politicii de tineret, de Strategia de dezvoltare a politicii de tineret până în 2030 și de programul social de stat „Tineretul Ucrainei” pentru perioada 2021-2025.

5.2. Mass-media independentă și informații bazate pe fapte

O lege ucraineană privind mass-media aliniază legislația Ucrainei la Directiva UE privind serviciile mass-media audiovizuale și împuternicește autoritatea independentă de reglementare a mass-mediei. Această legislație prevede cadrul juridic pentru funcționarea entităților mass-media în Ucraina, precum și evidențierea principiilor care guvernează administrația de stat, supravegherea și reglementarea în acest domeniu. Consiliul European a emis o opinie de specialitate cu privire la conformitatea Legii „Cu privire la mass-media” cu Directiva UE 2018/1808 privind serviciile mass-media audiovizuale (AVMSD), care afirmă că legea „Cu privire la mass-media” respectă Directiva și standardele Consiliului European.

5.3. Democrație

În pofida invaziei pe scară largă a Rusiei din februarie 2022 și a războiului de agresiune în curs, Ucraina a făcut în mod constant progrese în ceea ce privește reformele democratice și ale statului de drept. Acordarea statutului de țară candidată la UE Ucrainei în iunie 2022 a stimulat un ritm sporit al eforturilor de reformă. Sarcinile legislative sunt executate în mod sistematic, punând bazele unui proces decizional democratic neîntrerupt.

5.4. Protecția drepturilor omului și promovarea egalității de gen

În decembrie 2022, Ucraina a adoptat o nouă legislație privind minoritățile naționale, primind feedback pozitiv, în pofida unor ambiguități percepute în ceea ce privește drepturile lingvistice. Legea se aliniază la convențiile privind protecția minorităților, la care Ucraina este semnatară. Unele state membre ale UE, în special Ungaria și România, au criticat legea, pledând pentru modificarea politicilor lingvistice educaționale. Ucraina își propune să se angajeze într-un dialog constructiv cu aceste națiuni, având în vedere revizuirile pentru a obține aprobarea UE pentru negocierile de aderare.

Numărul de discriminări înregistrate împotriva minorităților, inclusiv împotriva persoanelor LGBTIQ și a minorităților naționale, precum și a actelor antisemite a scăzut puternic. În august 2022, cabinetul de miniștri a adoptat Strategia de stat pentru 2030 pentru a asigura drepturi și șanse egale pentru bărbați și femei. Acest document cuprinzător abordează inegalitatea de gen și promovează participarea femeilor la instituțiile publice, la economie și la problemele de mediu, printre alte aspecte cruciale. Cu toate acestea, această legislație are, în general, un caracter declarativ.

5.5. Reziliența în materie de sănătate

Ucraina pune în aplicare în mod activ strategia sa în materie de sănătate publică pentru 2023, prezentând progrese în ceea ce privește adoptarea Legii privind sănătatea publică și a legislației conexe. În pofida introducerii sistemului de e-sănătate, persistă probleme, cum ar fi fragmentarea datelor privind sănătatea și absența unei strategii cuprinzătoare a sistemului de informații privind sănătatea. Cadrul juridic actual necesită, de asemenea, o dezvoltare suplimentară.

Această publicație a fost realizată de consorțiul think tank-urilor condus de Ukrainian Prism, cu sprijinul financiar al Uniunii Europene. Conținutul său este responsabilitatea exclusivă a Consiliului de Politică Externă „Ukrainian Prism” și nu reflectă în mod necesar opiniile Uniunii Europene.

Proiectul beneficiază de sprijin prin intermediul Programului de Reacordare a Forumului Societății Civile din cadrul Parteneriatului estic (FSTP) și este finanțat de Uniunea Europeană ca parte a sprijinului acordat societății civile din regiune. În cadrul schemei sale de re-acordare, Forumul societății civile din cadrul Parteneriatului estic (EaP CSC) sprijină proiectele membrilor săi care contribuie la realizarea misiunii și a obiectivelor Forumului.

Granturile sunt disponibile pentru organizațiile societății civile din Parteneriatul estic și din țările UE. Domeniile-cheie de sprijin sunt democrația și drepturile omului, integrarea economică, mediul și energia, contactele dintre oameni, politicile sociale și de muncă.

© Consiliul de Politică Externă „Ukrainian Prism”, 2023

/PrismUA

www.prismua.org

info@prismua.org